

**Liite IPR University Centerin 12.5.2003 päivättyyn
lausuntoon kauppaja- ja teollisuusministeriölle**

Yksityiskohtaiset kommentit Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseen tähtäävistä toimenpiteistä ja menettelyistä (KOM(2003)46 lopullinen)

Direktiivin säätämisen peruste

Direktiiviehdotusta perustellaan lähes kokonaisuudessaan viittaamalla piratismiin (ehdotuksessa käytetään useassa kohdin sanoja ”vääräntäminen ja tavaroiden laitton valmistaminen”) ja sen tuottamiin ongelmiin eli piratismiin. Kuitenkin direktiiviehdotuksen 2.1 artiklan sanamuodon mukaan direktiivissä säädettyjä toimenpiteitä sovelletaan ”kaikkiin loukkauksiin [...] kun loukkaus suoritetaan kaupallisessa laajuudessa tai kun loukkaus aiheuttaa huomattavaa vahinkoa oikeudenhaltijalle.” On selvää, että ainakin kaupallisuusvaatimus täyttyy myös kilpailijoiden välisessä loukkaustilanteessa. Kysymys ei kuitenkaan yleensä ole piratismista. Perustelujen viittaus piratismiin on selvässä ristiriidassa artiklan sanamuodon kanssa. Direktiiviehdotus tulee joko perustella piratismiin vastustamisen edellyttämällä toimenpiteillä ja laatia säännökset siten, että direktiiviehdotus tulee sovellettavaksi ainoastaan piratismitapauksissa, tai jättää artikla 2.1 nykyiseen muotoonsa ja etsiä direktiiviehdotukselle jostakin muualta kuin piratismista.

Direktiiviehdotuksessa ehdotetaan myös eräitä toimenpiteitä, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisia muissa kuin piratismitapauksissa. Ainakin näiden toimenpiteiden osalta direktiivin tai ko. artiklan soveltamisalaa tulisi rajoittaa. Lisäksi kuluttajiin ei tulisi kohdistaa seuraamyksia tämällyyppisellä sääntelyllä.

Kaikki loukkaukset laajeneva ilmiö?

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on yhdenmukaistaa teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamista koskevat kansalliset säännökset (s. 3). Yhdenmukaistamistarvetta perustellaan yhtäältä vääräntämisellä ja tavaroiden laittomalla valmistamisella ja toisaalta sillä, että teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaukset ovat jatkuvasti laajeneva ilmiö.

Piratismiin vastainen toiminta on sinänsä kannatettavaa. Lienee jopa löydettävissä tukea sille, että piratismi on varsin laajalle levinnyttä toimintaa. Komission ehdotuksessa olevat tutkimukset eivät kuitenkaan tue väitettä siitä, että kaikki teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaukset ovat jatkuvasti laajeneva ilmiö.

Vilpittömässä mielessä toimineet loukkaajat

Sivulla 14 (jakso C, toinen kappale) väitetään, että Ruotsissa ja Suomessa seuraamuksia ei määrätä vilpittömässä mielessä toimineelle henkilölle. Tämä väite ei Suomen osalta pidä paikkansa. Kieltotuomio ja väliaikainen kiello ovat periaatteessa määrättävissä myös vilpittömässä mielessä toimineelle henkilölle. Myös esimerkiksi TekijäL 57 §:n1 momentin mukainen hyvitys on määrättävissä vilpittömässä mielessä toimineelle loukkaajalle.

Yleistä

Lienee totta, että oikeudellinen tilanne sanktioiden ja menettelyiden osalta vaihtelee suuresti jäsenvaltioiden välillä. Direktiiviehdotus on kuitenkin monin kohdin niin epämääräinen, ettei se todennäköisesti johda toivottuun yhdenmukaistumiseen. Kun lisäksi otetaan huomioon se seikka, että kyseessä on ns. minimidirektiivi, on yhdenmukaistaminen jo tämän perusteella mahdotonta. Minimidirektiivillä luodaan ainoastaan vähimmäistaso, jonka kaikkien jäsenmaiden tulee täyttää. Sillä ei saavuteta yhdenmukaisuutta, eli kansallisten seuraamusjärjestelmien erot eivät tule poistumaan. Tulisikin harkita miniharmonisoinnista luopumista, jos direktiivi halutaan säätää. Eräin kohdin (esim. s. 16) viitataan siihen, mikä huomattava merkitys seuraamusjärjestelmien eroilla on oikeudenhaltijoille. Tämäkin väite voi pitää paikkansa, mutta minimidirektiivi ei kuitenkaan ratkaise ongelmaa.

Kohteen suhde yleiseen velvoitteeseen

Direktiiviehdotuksen kohteesta säädetään 1 artiklassa. Sen mukaan direktiivi koskee tarvittavia *toimenpiteitä* teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. 3 artiklassa 1 kappaleessa säädetään yleinen velvoite, jonka mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä tarvittavista ja oikeasuhtaisista *toimenpiteistä ja menettelyistä* direktiivissä tarkoitettujen teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi.

Artiklat 1 ja 3 menevät osin ristiin. Artiklassa 1 puhutaan ainoastaan tarvittavista toimenpiteistä, kun taas artiklassa 3 mainitaan tarvittavat ja oikeasuhteiset toimenpiteet ja menettelyt. Artikla 1 lienee turha, koska siinä ei sanota mitään sellaista, mikä ei sisälly 3 artiklaan.

Toimenpiteet ja menettelyt

Artikla 3 on ongelmallinen. 3 artiklan 2 kappaleen mukaan toimenpiteiden ja menettelyjen on oltava sellaisia, että ne epäävät loukkauksen tekijöiltä loukkauksen tuottaman taloudellisen hyödyn. Lisäksi niiden on oltava oikeudenmukaisia ja tasapuolisia, ne eivät saa olla liian monimutkaisia tai kalliita eivätkä ne saa sisältää kohtuuttomia määräaikoja tai johtaa aiheettomiin viivästyksiin.

EY-oikeudellisten sanktioiden tulee olla tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Tämä käy ilmi myös direktiiviehdotuksen 4 artiklasta. Näiden EY-oikeudessa tunnustettujen vaatimusten suhde 3 artiklan asettamiin uusiin vaatimuksiin (mm. oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus) on ensi näkemältä epäselvä.

Lienee kuitenkin niin, että ongelma on ratkaistavissa pitämällä toimenpiteet ja menettelyt erossa toisistaan. Viittaus loukkauksen tuottaman taloudellisen hyödyn epäämiseen koskee *toimenpiteitä*.

Viittaus oikeudenmukaisuuteen, tasapuolisuuteen, monimutkaisuuteen, kalleuteen, määräaikoihin ja viivästyksiin koskee *menettelyjä*. Näin ollen artiklan 2 kappaleen sanamuotoa tulisi muuttaa seuraavanlaisesti:

Toimenpiteiden on oltava sellaisia, että ne epäävät loukkauksen tekijöiltä kyseisen loukkauksen tuottaman taloudellisen hyödyn. Menettelyjen on oltava oikeudenmukaisia ja tasapuolisia, ne eivät saa olla liian monimutkaisia tai kalliita eivätkä ne saa sisältää kohtuuttomia määräaikoja tai johtaa aiheettomiin viivästyksiin.

Artiklan 3 kappaleessa on myös TRIPS-sopimuksesta tuttu viittaus kaupan esteisiin. Kaupan esteet voidaan jakaa kahteen luokkaan: 1) tariffit, tullit ja tuontimaksut (*tariff trade barriers*) sekä 2) hallinnolliset kaupan esteet (*non-tariff trade barriers*). Hallinnollisiin kaupan esteisiin luetaan kaikki kaupan esteet, jotka eivät ole tariffeja, tulleja tai tuontimaksuja. Tuomioistuinten ja viranomaisten määräämät toimenpiteet sekä tuomioistuin- ja hallintomenettelyt voivat periaatteessa olla hallinnollisia kaupan esteitä, esimerkiksi tilanteessa, jossa ulkomaisia oikeudenkäynnin osapuolia syrjitään tai estetään pääsemästä oikeuksiinsa. Tällainen syrjäntäkielto on kuitenkin jo olemassa EY-oikeudessa eikä kaupan esteisiin viittaaminen tuo minkäänlaista lisäarvoa. Voidaan myös ajatella, että muulla tavoin epäoikeudenmukainen oikeudenkäynti muodostaa kaupan esteen. Sellaisessa tapauksessa olisi kuitenkin parempi säätää oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä tai viitata Euroopan ihmisoikeussopimukseen (EIOS), eikä lainata TRIPS-sopimuksen keinotekoista viittausta kaupan esteisiin.

Tekijänoikeusolettama

Olettamaa tekijänoikeudesta koskee direktiiviehdotuksen 6 artikla. Artiklassa vahvistetaan useissa kansallisissa prosessilaeissa oleva näyttötaakkaa koskeva sääntö tekijänoikeuden alueelle, mutta siinä rajoitetaan kuitenkin teoskappaleisiin liitettyyn nimeen. Tätä on perusteltu Bernin yleissopimuksen 15 artiklalla. Bernin yleissopimuksen 15 artikla liittyy kuitenkin oikeuteen aloittaa oikeudenkäynti edellä mainitun tekijänoikeusolettaman perusteella. Sääntö on myös TRIPS sopimuksen 9 artiklassa. Jos tekijänoikeuden todistustaakkasääntö halutaan harmonisoida Bernin yleissopimuksesta poikkeavalla tavalla, ei ole ainakaan perusteltua rajoittaa vain teoskappaleisiin, vaan saman säännön tulisi koskeva myös niitä tilanteita, joissa tekijä ilmaistaan saatettaessa teos yleisön saataviin (vrt. Suomen TekijäL 7 §). Ehdotuksella tässä muodossaan saatetaan eri teoslajit eri asemaan näyttötaakan osalta suosimalla myytäviä fyysisiä teoskappaleita, kuten CD-levyjä.

Näyttö

Direktiiviehdotuksen 7 ja 8 artikla eivät toisi muutosta Suomen oikeuteen. Tosin 8 artikla on huonompi kuin voimassaoleva oikeutemme, koska artiklassa on viittaus hävittämisen vaaran ilmeisyyteen, jota todistelun turvaamiseksi annetun lain mukaan ei Suomessa edellytetä.

Tiedonsaantioikeus

Direktiiviehdotuksen 9 artiklassa säädelty tiedonsaantioikeus olisi uutuus Suomen oikeudessa, jos tiedoksisaantioikeutta on tarkoitus voida käyttää myös riita-asioissa. Suomen oikeudessa ei perinteisesti ole riita-asioissa ollut mahdollista velvoittaa henkilöitä osallistumaan kuulusteluun ennen

oikeudenkäyntiä. Rikosasioissa poliisilla on varsin laajat kuulusteluoikeudet. Onko todellakin perusteltua, että tällaista henkilön vapauteen kohdistuvaa rajoitusta voitaisiin käyttää myös muissa kuin piratismitapauksissa? On todennäköistä, että säännöstä pyrittäisiin käyttämään esimerkiksi kahden yrityksen välisessä patenttiriidassa, joka ei ole piraattitapaus. Tämä ei liene direktiiviehdotuksen tarkoitus.

Tiedonsaantioikeuden salliminen kaikissa riita-asioissa, joissa 2.1 artiklan edellyttämä kaupallisuus- ja/tai vahinkoedellytys täyttyy olisi hyvin pitkälle menevä säännös. Se tarkoittaisi, että tiedonsaantioikeus olisi olemassa myös kilpailijoiden välisissä riitatilanteissa. Tiedonsaantioikeus täytyisikin rajoittaa piratismitapauksiin siitä riippumatta rajoitetaanko direktiivin yleistä soveltamisalaa.

Turvaamistoimenpiteet

Direktiiviehdotuksen 10 artikla on liian epämääräinen, jotta sillä olisi mainittavaa vaikutusta jäsenmaiden turvaamistoimissäännöstöihin.

Eri kieliversioissa on myös eroja. Suomenkielisessä versiossa puhutaan siitä, että väliaikainen kielto voidaan määrätä ”oletetulle loukkaajalle”, eli sellaiselle henkilölle joka oletettavasti on jo loukannut toisen oikeutta. ”Oletettava” –sana viittaa alempaan näyttökynnykseen kuin esimerkiksi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n edellyttämä sanonta ”saattaa todennäköiseksi”. Englanninkielisessä versiossa käytetään sanaa ”alleged”, eli kielto voidaan määrätä *väitettylle* loukkaajalle. Ruotsinkielisessä versiossa käytetään sanaa ”antas” eli viitataan loukkauksen oletettavuuteen. Saksankielisessä versiossa käytetään sanaa ”vermeintlich”, joka viittaa loukkauksen todennäköisyyteen. Ongelma juontanee juurensa ranskankielisestä versiosta, jossa käytetään sanaa ”supposé”. Sanamuoto tulisi muuttaa siten, että se ei viittaa loukkauksen todennäköisyyden asteeseen, koska 10 artiklan 2 kappaleessa otetaan kantaan vaadittavaan näyttöön.

10 artiklan toisen kappaleen mukaan oikeusviranomaisilla on oikeus vaatia kantajaa toimittamaan kaikki kohtuullisesti saatavissa olevat todisteet, jotta ne voivat riittävän varmasti vakuuttua siitä, että kantaja on oikeudenhaltija ja että hänen oikeuttaan on loukattu tai että loukkauksen uhka on välitön.

Vaadittava näyttökynnys on erittäin epämääräinen. On ilmeistä, ettei sillä ole minkäänlaista jäsenvaltioita ohjaavaa vaikutusta. Se voi jopa johtaa näyttökynnyksen kohoamiseen, koska tuomioistuinten tulee ”vakuuttua” loukkauksesta. Monessa maassa (kuten Suomessa) vaaditaan ainoastaan todennäköisyyssnäyttöä loukkauksesta. 10.1 artiklan 2 kappaleen sanamuoto tulisikin muuttaa seuraavanlaiseksi:

Oikeudenhaltijan on saatettava todennäköiseksi, että hän on oikeudenhaltija ja että hänen oikeuttaan on loukattu tai että loukkauksen uhka on välitön. Todennäköisyyden tasoa arvioitaessa on otettava huomioon osapuolille ja kolmansille päätöksestä aiheutuvat haitat.

Artiklan otsikko tulisi muuttaa muotoon ”Väliaikainen kielto”, koska siitä artiklassa on kyse.

Suojatoimenpiteet

”Suojatoimenpiteistä” eli takavarikosta (vakuustakavarikosta) säädetään 11 artiklassa. Artikla ei tuone muutoksia Suomen oikeuteen. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:n nojalla on mahdollista vaatia takavarikkoa rahasaamisen turvaamiseksi. Artiklassa on kuitenkin eräitä epäselvyyksiä.

Samoin kuin 10 artiklassa, myös 11 artiklassa on viittaus ”oletettuun” loukkaajaan. On epäselvää onko kysymyksessä viittaus vaadittavaan näytön tasoon. Ruotsinkielisessä kieliversiossa viitataan epäilykseen (*misstänks*). Englanninkielisessä versiossa ei ole viittausta ollenkaan. Siinä puhutaan ainoastaan loukkaajasta. Epäselvyyksien poistamiseksi tulisi viitata ”väitettyyn” loukkaajaan.

Artiklan otsikko olisi syytä muuttaa muotoon ”vakuustakavarikko”, koska sitä käytetään itse artiklan tekstissä, ja se myös kertoo paremmin mistä on kyse kuin ”suojatoimenpiteet”, joka lienee suora käännös ranskan kielestä (*mesures conservatoires*).

Tavaroiden poistaminen myynnistä ja asettaminen markkinoiden ulkopuolelle

Direktiiviehdotuksen 12 ja 13 artiklan suhde on hieman epäselvä. 12 artiklan mukaan oikeusviranomaiset voivat ”soveltuvissa tapauksissa” antaa määräyksen poistaa loukkaajan kustannuksella myynnistä loukkaavat tavarat. 13 artiklan mukaan oikeusviranomaiset voivat määrätä, että mm. loukkaavat tavarat on ”asetettava markkinoiden ulkopuolelle”. Sekä 12 artikla että 13 artikla johtanevat samaan lopputulokseen loukkausesineiden osalta. 12 artikla voitaneen siis poistaa turhana. 13 artiklaan tulee kuitenkin tehdä muutos: ”... materiaalit ja välineet on asetettava markkinoiden ulkopuolelle loukkaajan kustannuksella” eikä ”ilman minkäänlaista korvausta”. Muuten jää epäselväksi, onko oikeudenhaltijalla oikeus saada korvaus tuhoamiskustannuksistaan.

Tavaroiden tuhoaminen

Direktiiviehdotuksen 14 artiklan mukaan oikeusviranomaisilla olisi oikeus määrätä tavaroiden tuhoamisesta ilman minkäänlaisia korvauksia. Viittaus korvauksettomuuteen on ongelmallinen, koska tuhoamisesta syntyy joka tapauksessa kustannuksia joko oikeudenhaltijalle, joka oikeutetaan tuhoamaan tavarat, tai valtiolle. Tuhoamisen tulisi tapahtua loukkaajan kustannuksella. Artiklan sanamuotoa tulisi tältä osin muuttaa.

Suomen oikeuden mukaan tuomioistuimella on esim. tavaramerkkiloukkauksen osalta oikeus määrätä, että loukkaava merkki on poistettava tai että tavaraa on muutettava. Nyt ehdotetussa säännöksessä ei näitä mahdollisuuksia ole. Tämä tarkoittanee, että muun muassa tavaramerkkilakia olisi tältä osin muutettava. Tarkoituksenmukaisempaa kuitenkin lienee, että tuomioistuimella olisi käytettävänä mahdollisimman paljon vaihtoehtoja oikeudenmukaisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Tavaroiden tuhoamisen ohella oikeusviranomaisilla tulisi olla oikeus menetellä siten kuin tavaramerkkilain 41 §:ssä säädetään:

Sen vaatimuksesta, jonka oikeutta tavaran tunnusmerkkiin on loukattu, tuomioistuin voi, mikäli kohtuulliseksi havaitaan, määrätä, että tunnusmerkki, joka oikeudettomasti on pantu tavaraan, päällykseen, mainoslehtiseen, liikeasiakirjaan tai muuhun sellaiseen, on poistettava tai niin muutettava, ettei sitä enää voida käyttää väärin. Jollei tällainen toimenpide ole muutoin toteutettavissa, määrättäköön merkitty omaisuus hävitettäväksi tai tietyin tavoin muutettavaksi. Tällöin tuomioistuin myös voi, vaatimuksesta, määrätä omaisuuden korvauksesta luovutettavaksi loukatulle.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet

”Ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä” eli kieltotuomiosta säädetään 15 artiklassa. 15.1 artiklan sanamuoto mahdollistaa kieltotuomion ainoastaan tilanteissa, joissa loukkaus jo on alkanut. Käytännössä esiintyy myös tilanteita, joissa kieltotuomion tarve syntyy jo ennen loukkauksen alkamista. Näin ollen artiklaan tulisi tehdä seuraava lisäys: ”... voivat antaa loukkaajalle kieltotuomion, jonka tarkoituksena on kieltää kyseisen loukkauksen jatkaminen tai alkaminen.” Tämä vastaisi myös 10 artiklaa. Kyseinen lisäys vastaisi myös yhteisömalliasetuksen (6/2002/EY) 89.1 artiklaa ja yhteisötavaramerkkiasetuksen 98.1 artiklaa, joissa mahdollistetaan kieltotuomio jo loukkauksen uhatessa.

15.2 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on huolehdittava, että oikeudenhaltijat voivat hakea kieltotuomion määräämistä sellaiselle väliportaalle, joiden palveluja kolmannet käyttävät teollis- ja tekijänoikeuden loukkaamiseksi. Säännöksen sanamuoto ei edellytä, että mainitut väliportaat ovat itse syyllistyneet loukkaukseen. Vain erittäin harvinaisissa poikkeustapauksissa on mahdollista määrätä seuraamuksia henkilölle, joka ei itse ole syyllistynyt loukkaukseen (katso KKO 2002:119, jossa kysymystä pohdittiin huolitsijan osalta). Tästä poikkeussäännöstä tulisi pitää kiinni. Väliportaille voitaisiin määrätä kielto vain tilanteessa, jossa he syyllistyvät immateriaalioikeuden loukkaukseen.

Otsikko tulisi muuttaa muotoon ”kieltotuomio”, koska siitä artiklassa on kyse.

Vaihtoehtoiset toimenpiteet

Direktiiviehdotuksen 16 artiklan mukaan tuomioistuimella olisi oikeus eräissä tapauksissa loukkauksen tapahduttua ilman tuottamusta tai laiminlyöntiä, hylätä kantajan direktiiviehdotuksen 5 jakson mukaiset toimenpidevaatimukset, jos loukkaaja on sopinut korvaavansa syntyneet vahingot. Näitä 5 jaksossa tarkoitettuja toimenpiteitä olisivat tavaroiden poistaminen myynnistä (12 artikla), asettaminen markkinoiden ulkopuolelle (13 artikla), tuhoaminen (14 artikla) sekä ennaltaehkäisevät toimenpiteet eli kieltotuomiot (15 artikla).

On ensinnäkin todettava, että säännös ei ole omiaan vahvistamaan sanktiojärjestelmää, vaan päinvastoin se suojaa loukkaajaa, joka ilman tuottamusta on loukannut immateriaalioikeutta. Säännöksen mukaan loukkaavia tuotteita ei saisi poistaa myynnistä, asettaa markkinoiden ulkopuolelle eikä niitä saisi tuhota. Vastaajaa ei myöskään saisi kieltää jatkamasta loukkausta. Toisin sanoen loukkauksen sallittaisiin jatkuvan. Periaatteessa on kannatettavaa, että vilpittömässä mielessä olevaa loukkaajaa suojataan. Tämä suoja olisi kuitenkin paremmin toteutettavissa yleislausekkeella, jossa viitataan kohtuullisuuteen. Immateriaalioikeudet rakentuvat suojanhaltijan kielto-oikeudelle. Mikäli kielto-oikeuden käyttäminen estetään, puututaan suojanhaltijan perusoikeuteen.

Säännöksellä olisi todennäköisesti suojanhaltijan sopimishalukkuutta vähentävä vaikutus. Jos on olemassa vaara siitä, että esimerkiksi loukkaajan kustannuksella tapahtuva loukkausesineiden tuhoamisvaatimus hylätään, ei ole kovinkaan todennäköistä, että suojanhaltija sopisi korvauksista loukkaajan kanssa. Suomen oikeudenkäyntijärjestelmän yhtenä päätavoitteena on kannustaa osapuolia sopimaan riitansa. Säännös, joka mitä ilmeisimmin vähentäisi sopimishalukkuutta, on ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa.

Säännös osoittaa, että vaikka direktiiviehdotusta perustellaan piratismiin aiheuttamilla ongelmilla, säännökset koskevat myös muun tyyppisiä loukkauksia. Vaihtoehtoiset toimenpiteet, joista säädetään 16 artiklassa, soveltuvat ainoastaan tilanteeseen, jossa loukkaus on tapahtunut ”ilman tuottamusta tai laiminlyöntiä”. Piratismi edellyttää tahallisuutta, vakaata harkintaa, rikollista toimintaa tms.

Piratismista ei voida puhua tilanteessa, jossa loukkaaja on toiminut ilman tuottamusta tai laiminlyöntiä. Säännös ei siis tulisi sovellettavaksi piraattitapauksissa.

Vahingonkorvaukset

Vahingonkorvauksesta säädetään 17 artiklassa. Sen mukaan vahingonkorvaus olisi laskettava joko 17.1 artiklan a tai b kohdan mukaisesti. Vahingonkorvauksen määräksi on a kohdan mukaan vahvistettava rojaltien kaksinkertainen määrä. Kohdassa b säädetään niin sanotusta kompensoivasta vahingonkorvauksesta.

Kompensoivasta vahingonkorvauksesta tuottamuksellisessa loukkaustilanteessa on säädetty muun muassa tekijänoikeuslain (404/1961) 57 §:n 2 momentissa, patenttilain (550/1967) 58 §:n 1 momentissa ja tavaramerkkilain (7/1964) 38 §:n 2 momentissa.

Vahingonkorvauksen vahvistamista rojaltien kaksinkertaiseksi määräksi ei Suomessa tunneta, joten se olisi uutuus Suomen oikeudessa. Vahingonkorvausoikeudessa on voimassa niin sanottu rikastumiskielto, joka tarkoittaa sitä, että kärsinyttä osapuolta ei saa asettaa parempaan asemaan kuin missä hän olisi ollut ilman vahinkoa. On todennäköistä, että vahingonkorvauksen määrittäminen 17.1 artiklan a kohdan mukaisesti rojaltien kaksinkertaiseksi määräksi, voisi toisinaan johtaa rikastumiskiellon vastaisiin tilanteisiin ja samalla se toisi Suomen vahingonkorvausoikeuteen rangaistuksen luontoisen vahingonkorvauksen.

Artiklan sanamuoto jättää avoimeksi sen, onko vahingonkorvauksen määrittämistapa osapuolen vai tuomioistuimen päätettävissä.

17.1 artiklan 3 kappaleessa säädetään henkisen kärsimyksen korvaamisesta. Artiklan sanamuoto ”soveltuviissa tapauksissa” jättää avoimeksi, milloin henkisestä kärsimyksestä voidaan määrätä korvausta. Tekijänoikeuslain 57 §:n 2 momentissa säädetään muun muassa oikeudesta korvaukseen kärsimyksestä. Patenttilaissa, hyödyllisyysmallilaissa, mallilaissa ja tavaramerkkilaisissa ei säädetä oikeudesta korvaukseen kärsimyksestä. Artiklan sanamuodosta ei käy ilmi, onko myös patentin, hyödyllisyysmallin, mallin ja tavaramerkin loukkauksissa korvattava henkinen kärsimys.

17.2 artiklan 2 kappale on kömpelösti muotoiltu. Se tulisi muuttaa muotoon ”Loukkaajan saamana voittona pidetään loukkaajan saamia bruttotuloja, ellei loukkaaja esitä riittävää näyttöä vähennyskelpoisista kustannuksistaan ja muihin tekijöihin kuin suojattuun kohteeseen liittyvistä voitoista.” Sama ongelma on myös muissa kieliversioissa.

Toimeen liittyvät kulut

Oikeudenkäynti- ja muista kuluista säädetään 18 artiklassa. Tämä säännös ei aiheuttane muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöömme.

Päätösten julkistaminen

Tuomioistuinten päätösten julkistamisesta säädetään 19 artiklassa. Julkistamissäännöksen soveltamisalaa ei mitenkään ole rajattu. Sitä voitaisiin soveltaa siis myös esimerkiksi kilpailijoiden välisissä patenttiriidoissa. Säännöksen mukaan oikeusviranomaiset ”voivat” määrätä julkistamisesta,

joten mistään pakollisesta julkistamisesta ei ole kyse. Siitä huolimatta olisi säännöksen soveltamisala rajoitettava piraattitilanteisiin.

Rikosoikeudelliset säännökset

Rikosoikeudellisista seuraamuksista säädetään 20 artiklassa. 20.1 artiklassa käytetään sanaa ”harkittu”, joka tulisi vaihtaa sanaan ”tahallinen”. Muissa kieliversioissa viitataan tahallisuuteen (*uppsåtligt, vorsätzlich, intentional, intentionelle*).

Teknisten apuvälineiden oikeudellinen suoja

Teknisten apuvälineiden suojasta säädetään 21 artiklassa. Artiklassa luodaan uusi teknisten apuvälineiden oikeudellinen suoja. Artikla on muotoiltu erittäin epämääräisesti, eikä määritelmistä ole juurikaan hyötyä tulkittaessa artiklan sisältöä. On erittäin todennäköistä, että toteutuessaan artikla aiheuttaisi lainsäädäntöjen harmonisoinnin sijaan niiden pirstoutumista, oikeudellista epävarmuutta ja uusien kaupan esteiden muodostumista jäsenvaltioiden välille niiden tulkittaessa eri tavoilla, mitä voidaan pitää ”teknisenä apuvälineenä” ja apuvälineenä, joka on tarkoitettu tällaisen kiertämiseen. Joka tapauksessa ”laittoman teknisen apuvälineen” määritelmä on ehdotuksessa liian laava. Sen tulisi vähintäänkin rajoittua vain sellaisiin apuvälineisiin, joilla ei ole mitään muuta tarkoitusta kuin immateriaalioikeuksien loukkaus.